

**ERIKOISKIELET JA
KÄÄNNÖSTEORIA**

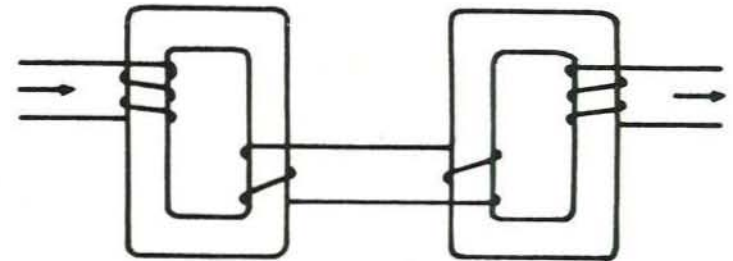
VAKKI-seminaari IX. Vöyri 11.-12.2.1989

**FACKSPRÅK OCH
ÖVERSÄTTNINGSTEORI**

VAKKI-seminarium IX. Vörå 11-12.2.1989

**FACHSPRACHEN UND
ÜBERSETZUNGSTHEORIE**

Tagungsbericht

Vaasan korkeakoulu. Kielten laitos
Käännösteorian ja ammattikielten tutkijaryhmä

Vasa högskola. Institutionen för språk
Forskargruppen för översättningsteori och fackspråk

Universität Vaasa. Abteilung für Neuere Sprachen
Studiengruppe für Fachsprachen und
Übersetzungstheorie

Vaasa 1989

Toimittajat / Hrsg.

Gerald Porter - Juhani Stenfors

Osoite / Adresse:

Vaasan korkeakoulu

Kielten laitos

Raastuvankatu 31

SF-65100 VAASA

ISBN 951-683-336-5

ISSN 0783-0580

ALKUSANAT

Yhdeksäs ammattikielten ja käännösteorian seminaari järjestettiin Vöyrillä helmikuussa 1989. Kutsuttuina luennoitsijoina olivat Sue Beryl Atkins Englannista ja Josep Maria Artigal Kataloniasta. Seminaarissa oli yli 50 osanottajaa, ja siksi myös tämän kahdeksannen seminaarijulkaisun aihevalikoimasta on tullut monipuolinen. Useissa artikkeleissa sivutaan jälleen leksikografiaa; viittomakieli taas edustaa uusia aiheita. - Aikaisempia seminaarijulkaisuja (ks. takakansi) on edelleen saatavissa.

FÖRORD

Nionde seminariet kring temat fackspråk och översättningsteori ordnades i Vörrå i februari 1989. Inbjudna föreläsare var Sue Beryl Atkins från England och Josep Maria Artigal från Katalonien. Antalet seminariedeltagare uppgick till över 50, vilket även återspeglas i det breda ämnesvalet i denna åttonde seminarierapport. Än en gång är lexikografen väl representerad i bidragen, medan teckenspråk är ett nytt tema. - Tidigare seminarierapporter (se pärmens baksida) finns fortfarande att få.

VORWORT

Im Februar 1989 fand in Vöyri die 9. Fachtagung von VAKKI, der Studiengruppe für Übersetzungstheorie und Fachsprachen an der Universität Vaasa, statt. Zu unserer diesjährigen Tagung kamen über 50 Teilnehmer, was auch in der Vielfalt der Themen dieses Bandes sichtbar wird. Gastreferenten waren Sue Beryl Atkins aus England und Josep Maria Artigal aus Katalonien. Neben Fachsprachen und Übersetzungstheorie ging es in Vöyri erneut um Fragen der Lexikographie; zum ersten Mal wurde auch über die Zeichensprache der Gehörlosen referiert.

Vaasa 1.11.1989

Vaasan korkeakoulun käännösteorian ja ammattikielten tutkijaryhmä (VAKKI)

Gerald Porter

Juhani Stenfors

Die untenstehende Tabelle vermittelt einen Überblick über die in den hier veröffentlichten Aufsätzen behandelten Aspekte der Übersetzungstheorie bzw. Erforschung der Fachsprachen.

Fachsprache	- Didaktik	- Stil	- Terminologie	- Theorie	Lexikographie	Übersetzungstheorie	Deutsch	Englisch	Finnisch	Französisch	Russisch	Schwedisch	Spanisch
Aaltonen, S.						x		x					
Forsgren, T.						x			x				
Gambier, Y.	x			x	x					x		x	
Heikinheimo, J.	x		x						x		x		
Hyttinen, T.			x		x	x		x	x				
Ingo, R.					x				x				
Kapiala, U-H	x		x						x				
Klockars, B.						x	x						x
Lahdenmäki, S.	x					x		x					
Laurén, Ch.	x		x	x								x	
Lehmuskallio, A.	x		x		x				x		x		
Lehtonen, R.	x	x										x	
Leppäluoto, S.					x				x				x
Malm, A.					x				x				x
Niemikorpi, A.	x	x							x				
Nikula, H.					x	x							
Nikula, K.	x				x							x	
Nordman, M.	x	x										x	
Porter, G.	x		x					x					
Räsänen, A.	x								x				
Sundström, M.P.					x				x			x	
Tommola, H.					x	x			x		x		
Tommola, M-L					x	x	x		x				
Valtakari, P.	x								x		x		
Ylönen, S.	x	x					x						

SISÄLTÖ - INNEHÅLL - INHALT

Alkusanat - Förord - Vorwort 3

Ammattikieliet - Fackspråk - Fachsprachen - LSP

Jukka Heikinheimo:
Terminmuodostuksen erityispiirteitä venäjän tietotekniikan termistöissä 7

Ulla-Helena Kapiala:
Tarttuvien tautien termityyppistä ja nimeämisperusteista 15

Sirpa Lahdenmäki:
Understanding of special language texts - translator's viewpoint 26

Christer Laurén:
Kritiskt om termens morfologi 31

Arto Lehmuskallio & Viktor Podbereznyj:
Yliopistosanasto - termit, käsitteet, määritelmät, venäjänkieliset vastineet 39

Riitta Lehtonen:
Fackspråkets deixis 48

Antero Niemikorpi:
Pakattua vai tiivistä tekstiä - tiiviskö aina hyvää? 56

Marianne Nordman:
Facktexten och dess läsbarhet 71

Gerald Porter:
Keeping them rolling: terms from superseded concepts 83

Ansa Räsänen:
Näkökulmia tekniikan tekstien tarkasteluun 92

Pertti Valtakari:
Tekniikan venäjän deverbaalisubstantiivien sanamuodostuksellisia ja leksikaalis-semanttisia erikoispiirteitä 102

Sabine Ylönen:
Wie fachspezifisch soll kommunikativer Fachsprachenunterricht sein? 114

Leksikografia - Lexikografi - Lexikographie - Lexicography

Sirkka Leppäluoto:
Esimerkkien funktiot A. Hytösen Suomalais - espanjalaisessa sanakirjassa 124

Anja Malm:
Viittomakielestä ja viittomakielen sanakirjatyöstä 129

Henrik Nikula:
Zur Beschreibung der Verbumbungen in Wörterbüchern des Deutschen 139

<i>Kristina Nikula:</i> Prototypsemanantik och ordböcker	152
<i>Mats Peter Sundström:</i> Några kontrastiva aspekter på finsk-svensk lexikografi	166
<i>Hannu Tommola:</i> "Det var vänsterbenet. Han kunde inte gasa." - Reaaliat kääntäjän ja leksikografin ongelmana	172
<i>Marja-Liisa Tommola:</i> Korkeakouluympyrät. Kuinka kuvata suomalaisia korkeakoulukäsitteitä saksaksi?	187
Kääntäminen - Översättning - Übersetzung - Translation	
<i>Sirkku Aaltonen:</i> Problems in translating Anglo-Irish dramatic texts	194
<i>Tuuli Forsgren:</i> Finska verbalnomen på -minen och deras översättningar till svenska. En korpusbaserad studie	204
<i>Y. Gambier:</i> Travail et vocabulaire spécialisés: prolégomènes à une socio-terminologie	216
<i>Tellervo Hyttinen:</i> Mitä on nimismies englanniksi? - Kulttuurisidonnoisesta kääntämisestä	229
<i>Rune Ingo:</i> Käännösten laadun arviointi	234
<i>Britta Klockars:</i> Överföring av form och betydelse vid översättning av Kito Lorencs dikt Rede-Wendungen till svenska	247

TERMINMUODOSTUKSEN ERITYISPIIRTEITÄ VENÄJÄN TIETOTEKNIIKAN TERMISTÖSSÄ

Jukka Heikinheimo
TRANSELECTRO OY, Lahti

В сообщении рассматриваются особенности образования русской терминологии информатики. Указывается различие между установившимися и молодыми терминологиями относительно подбора способов терминообразования. Терминология информатики относится к молодым терминологиям, которым присущи определенные тенденции в области терминообразования. В сообщении освещаются эти тенденции: межсистемное заимствование путем метафорического переноса значения и образование многословных терминов-словосочетаний, слитных и составных сложных слов (терминологическое осново- и словосложение), а также инициальных аббревиатур (акронимов) по гнездовому принципу на основе принятой модели. Рассматривается также явление иноязычного материального заимствования и проблема ассимиляции материальных заимствований в принимающем языке.

Venäjän kielen terminologia tutkii mm. termilähteitä, terminmuodostusta ja termien konkreettisissa teksteissä tapahtuvaa käyttöä. Viimemainittu tutkimuskohde liittää terminologian käännöstieteeseen. On selvää, että terminologia ei voi eristyä siitä ympäristöstä, jossa sen tutkimusmateriaalia - termejä - käytetään.

Terminmuodostukseen kohdistuvalla tutkimuksella on tärkeä sijansa terminologiassa, sillä vanhojen termistöjen uudistuminen nykyajan tarpeita vastaaviksi ja uusien tekniikan alojen termistöjen nopea kehittyminen tarjoavat terminologeille runsaasti tutkimuskohteita. Ns. vanhat termistöt sisältävät runsaasti termejä, jotka on saatu yleiskielestä semanttisen siirtymän (metafora, metonymia ja merkityksen supistuminen/laajeneminen) kautta. Tätä ilmiötä kutsutaan suomen kielen terminologiassa nimellä termittäminen. Viime vuosikymmeninä syntyneet ns. uudet termistöt turvautuvat termittämiseen verraten harvoin. Esimerkkejä termittämi-